

KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI

GODIŠNJI IZVJEŠTAJ
o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori u 2009. godini

Podgorica, jun 2010. godine

SADRŽAJ

1. IZVJEŠTAJ O DODIJELJENOJ DRŽAVNOJ POMOĆI U CRNOJ GORI U 2009. GODINI.....	3
1.1. Uvodne napomene	3
1.2. Metodologija za izradu popisa državne pomoći	3
2. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2009. GODINI	4
2.1. Državna pomoć u Crnoj Gori u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje	4
2.2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2008. godini	6
2.3. Kategorije državne pomoći	7
2.3.1. Horizontalna državna pomoć	8
2.3.1.1. Analiza efekata programa državne podrške i pomoći malim i srednjim preduzećima za 2008. godinu	9
2.3.2. Sektorska državna pomoć	11
2.3.3. Regionalna državna pomoć	12
2.4. Vrste (instrumenti) dodjele državne pomoći	12
3. REZIME	14

1. IZVJEŠTAJ O DODIJELJENOJ DRŽAVNOJ POMOĆI U CRNOJ GORI U 2009. GODINI

1.1. Uvodne napomene

Od stupanja na snagu Odluke Savjeta ministara Evropske unije o Evropskom partnerstvu, napredak Crne Gore u evropskim integracijama se prati, između ostalog, i na osnovu stepena ispunjenja preporuka koje ovaj dokument sadrži. Jedna od preporuka je i izgradnja transparentnog sistema državne pomoći, kao prvog koraka ka uspostavljanju kontrole u ovoj oblasti.

U prilog značaju ovog pitanja za odnose sa Evropskom unijom govori i činjenica da je Crna Gora, po potpisivanju Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane, i Republike Crne Gore, s druge strane (SSP), preuzela obavezu usvajanja pravnog okvira za kontrolu državne pomoći, usklađenog sa pravnim tekovinama Evropske unije (*acquis communautaire*) u ovoj oblasti. Na ovaj način je omogućena efikasna prethodna (*ex ante*) i naknadna (*ex post*) kontrola svih novih mjera državne pomoći, kao i usaglašavanje već postojećih mjera sa pravilima koja budu uspostavljena, što će imati pozitivne efekte u kreiranju ekonomske politike, racionalnom planiranju budžeta i vođenju odgovarajuće politike regionalnog razvoja.

Izveštaj o dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori u 2009. godini (u daljem tekstu: Izveštaj za 2009. godinu) je treći izveštaj prilikom čije izrade se koristila metodologija propisana od strane Evropske komisije u oblasti izvještavanja o državnoj pomoći. Primjena ove metodologije je bila moguća s obzirom da postoji zakonski okvir u oblasti kontrole državne pomoći - Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 74/09). Prvi i drugi izveštaj za 2007. i za 2008. godinu obuhvatili su podatke dostavljene od strane davalaca državne pomoći. Napominjemo da su za 2003. i 2004. godinu i 2005. i 2006. godinu bili pripremljeni izveštaji koji su obuhvatili sve direktne i indirektne subvencije isplaćene iz budžeta Crne Gore.

Podaci o bruto domaćem proizvodu (BDP) i o javnim rashodima su rezultat primjene Evropskog sistema nacionalnih računa (ESA 95), međunarodnih standarda i preporuka, dosljedne primjene metodoloških rješenja i sagledavanja svih izvora podataka.

Učešće državne pomoći u BDP-u je povećano sa 0,88% u 2007. i sa 1,49%¹ u 2008 godini, na 1,68%² ukupnog iznosa BDP-a (3,003 milijardi eura) u 2009.godini.

Komisija za kontrolu državne pomoći dostaviće ovaj Izveštaj na uvid Evropskoj komisiji.

1.2. Metodologija za izradu popisa državne pomoći

U izradi popisa dodijeljene državne pomoći u 2009. godini, a za potrebe izrade Izveštaja za 2009. godinu, pošlo se od metodologije koja je u Evropskoj uniji propisana u oblasti izvještavanja o dodijeljenoj državnoj pomoći i koju zemlje članice primjenjuju prilikom izrade svojih godišnjih izvještaja. Navedena metodologija je primijenjena u izradi Izveštaja za 2009. godinu, obzirom da su obaveza izrade izvještaja, rokovi i metodologija, propisani zakonskim i podzakonskim propisima.

Napominjemo da je i za 2009. godinu uspostavljen popis državne pomoći (inventar), koji je predstavljao bazu podataka za izradu godišnjeg izvještaja, a koji je zasnovan na obaveznom prijavljivanju namjeravane državne pomoći, prije njene dodjele.

Polazne osnove za izradu Izveštaja za 2009. godinu su:

¹ Oktobra 2009. godine Monstat je objavio zvanični podatak da BDP za 2008. godinu iznosi 3.085.621.000,00 eura, pa su u vezi sa tim izvršene korekcije u godišnjem izvještaju o kontoli državne podrške i pomoći u Crnoj Gori u 2008. godini.

² Izvor: Ministarstvo finansija

- Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 74/09)
- Uredba o načinu i postupku podnošenja prijave državne pomoći ("Službeni list CG", br. 27/10);
- Uredba o načinu vođenja evidencije o državnoj pomoći ("Službeni list CG", br. 27/10);
- Pravilnik o sadržaju godišnjeg izvještaja o dodijeljenoj državnoj pomoći ("Službeni list CG", br. 32/10); i
- Izvještaji za 2007. i 2008. godinu.

Podaci za 2007, 2008. i 2009. godinu su u skladu sa metodologijom izvještavanja, koja obuhvata podjelu državne pomoći po kategorijama, prema primarnim ciljevima dodjele na horizontalnu, sektorsku i regionalnu državnu pomoć.

Oblast državne pomoći u Evropskoj uniji uređena je članovima 107 - 109. Ugovora o osnivanju Evropske zajednice (u daljem tekstu: Ugovor). Na osnovu elemenata sadržanih u odredbi člana 107 stav 1 Ugovora, državna pomoć shodno Zakonu o kontroli državne pomoći i SSP-u, podrazumijeva svaku pomoć koja je:

- dodijeljena iz javnih sredstava,
- selektivna,
- pruža ekonomsku prednost određenom privrednom subjektu, sektoru ili regionu, odnosno proizvodnji određenih proizvoda, ili pružanju određenih usluga i time narušava ili prijeti da naruši tržišnu konkurenciju; i
- utiče na međunarodnu trgovinu.

Prema metodologiji Evropske komisije, državnom pomoći se ne smatra pomoć dodijeljena korisnicima koji nijesu privredni subjekti, odnosno koji ne obavljaju djelatnost proizvodnje i/ili prometa robe i/ili vršenja usluga na tržištu. U skladu sa navedenim, Izvještaj za 2009. godinu ne sadrži podatke o pomoći:

- dodijeljenoj domaćinstvima, invalidnim licima, za potrebe izgradnje infrastrukture u okviru javnog sektora (ukoliko je pristup infrastrukturi obezbijeđen za sve potencijalne korisnike pod jednakim uslovima);
- koja ima karakter opštih mjera i dostupna je svim subjektima pod istim uslovima (kvote, javne nabavke, tehnički standardi, opšte mjere poreske politike),
- za potrebe odbrane i javnih radova.

2. DODIJELJENA DRŽAVNA POMOĆ U CRNOJ GORI U 2009. GODINI

2.1. Državna pomoć u Crnoj Gori u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje

Tabela 1.

Pokazatelj	Jedinica mjere	2007. godina	2008. godina	2009. godina
Državna pomoć	miliona eura	24,847	45,896	50,553
BDP	miliona eura	2.807, 948	3.085, 621	3.003, 000
Državna pom/BDP	%	0,88	1,49	1,68
Javni rashodi³	miliona eura	974,500	1.556,55	1.524,04
Drž pom/rashodi	%	2,55	2,95	3,32
Zaposleni⁴	Broj	157 739	166 221	174 152
Drž pom po zaposl	Eura	158	276,11	290,28
Stanovništvo⁵	Broj	626 048	627 478	630 095
Drž pom po stanov	Eura	40	73,14	80,23

³ Izvor podataka: Ministarstvo finansija.

⁴ Izvor podataka: Monstat.

⁵ Izvor podataka: Monstat.

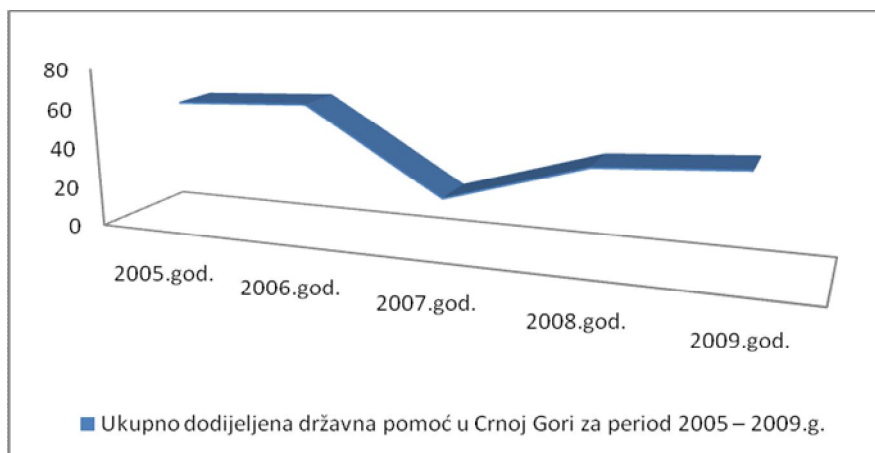
U Tabeli 1. prikazani su podaci o ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u Crnoj Gori za prethodne tri godine (2007, 2008. i 2009.), u odnosu na osnovne makroekonomske pokazatelje. Apsolutni iznos dodijeljene državne pomoći u 2009. godini veći je za 10,15% u odnosu na 2008. godinu, a u odnosu na dodijeljeni iznos u 2007. godini povećan je 103,46%. Procenat učešća državne pomoći u BDP-u povećan je sa 1,49% u 2008. na 1,68% u 2009. godini.

Podaci za BDP izmijenjeni su za 2008. godinu s obzirom na promjenu zvaničnih podataka Monstat-a.

U 2009. godini u Crnoj Gori je dodijeljena državna pomoć u ukupnom iznosu od 50.553.187,99 eura.

Iako Izvještaj sadrži podatke za 2007, 2008. i 2009. godinu, grafikon koji slijedi pokazuje trend državnih pomoći u Crnoj Gori od 2005. godine, od kada postoje uporedni podaci na osnovu kojih se prate dodjele državnih pomoći.

Slika 1

2. 2. Dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u poređenju sa zemljama članicama Evropske unije u 2008. godini

Tabela 2.

Davalac državne pomoći	Ukupna državna pomoć bez sektora saobraćaja i sektora poljoprivrede i ribarstva	
	U mil. eura	Učešće u BDP u %
Crna Gora 2007.	23,151	0,82
Crna Gora 2008.	40,009	1,30
Crna Gora 2009.	47,497	1,58
EU 27 članica ⁶	52.901,500	0,42
EU-15 starih članica	45.764,800	0,40
EU-12 novih članica	7.136,700	0,72
Mađarska	1.915,100	1,81
Slovenija	173,000	0,47
Češka	1.158,200	0,78
Slovačka	279,700	0,42
Poljska	2.908,000	0,80
Belgija	1.228,6	0,36
Bugarska	39,300	0,12
Danska	1.657,900	0,71
Njemačka	14.178,900	0,57
Estonia	14,500	0,09
Irska	697,800	0,38
Grčka	810,800	0,33
Španija	4.371,700	0,40
Francuska	7.599,600	0,39
Italija	4.487,800	0,29
Kipar	79,700	0,47
Letonija	45,800	0,20
Litvanija	170,900	0,53
Luksemburg	53,800	0,15
Malta	100,000	1,74
Holandija	1.506,800	0,25
Austrija	1.069,700	0,38
Portugalija	1.529,800	0,92
Rumunija	252,400	0,18
Finska	813,700	0,44
Švedska	2.707,600	0,82
Velika Britanija	3.050,300	0,17

Prema metodologiji Evropske unije u oblasti izvještavanja, u godišnjim izvještajima se daje i prikaz dodijeljenih državnih pomoći bez sektora saobraćaja, poljoprivrede i ribarstva.

U tabeli 2. prikazani su podaci o dodijeljenoj državnoj pomoći u 2008. godini (ažurirani u jesen 2009. godine), prema poslednjim raspoloživim podacima na nivou Evropske unije i po pojedinim zemljama članicama. Posmatrano u odnosu na procenat učešća u BDP-u, evidentno je da Crna Gora pokazuje veće učešće državne pomoći u BDP-u od zemalja članica Evropske unije (osim Mađarske i Malte). Radi uporedivosti podataka na nivou Evropske unije i Crne Gore procenat učešća državne pomoći u BDP-u (bez sektora saobraćaja i poljoprivrede) iznosi 1,3% u 2008. godini.

⁶ Izvor podataka: EU/Competition-State Aid-Scoreboard

2.3. Kategorije državne pomoći

Prema metodologiji Evropske unije, državna pomoć se, prema primarnim ciljevima dodjele, dijeli na sljedeće kategorije:

- horizontalnu državnu pomoć,
- sektorsku državnu pomoć, i
- regionalnu državnu pomoć.

Horizontalna državna pomoć je namijenjena većem broju korisnika, bez favorizovanja unaprijed određenih (poznatih) privrednih djelatnosti, privrednih subjekata, odnosno proizvoda i usluga i znatno manje narušava tržišnu konkurenciju od sektorske državne pomoći.

Sektorska državna pomoć je namijenjena određenim djelatnostima, odnosno sektorima, i samim tim u većoj mjeri narušava, ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu. Upravo je selektivnost razlog zbog kojeg Evropska unija primjenjuje posebna pravila za dodjelu državne pomoći u osjetljivim sektorima, kao što su sektori čelika, uglja, sintetičkih vlakana, brodogradnje. Imajući u vidu navedeno, ova pravila su ugrađena u posebne protokole SSP-a.

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje sa ciljem podsticanja privrednog razvoja nerazvijenih, odnosno manje razvijenih regiona, prije svega onih u kojima je životni standard izuzetno nizak ili u kojima vlada velika nezaposlenost. Ova kategorija državne pomoći se dodjeljuje privrednim subjektima u regionima gde se ulaganja smatraju opravdanim zbog postojanja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i/ili drugih nedostataka.

Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2007, 2008. i 2009. godini po kategorijama

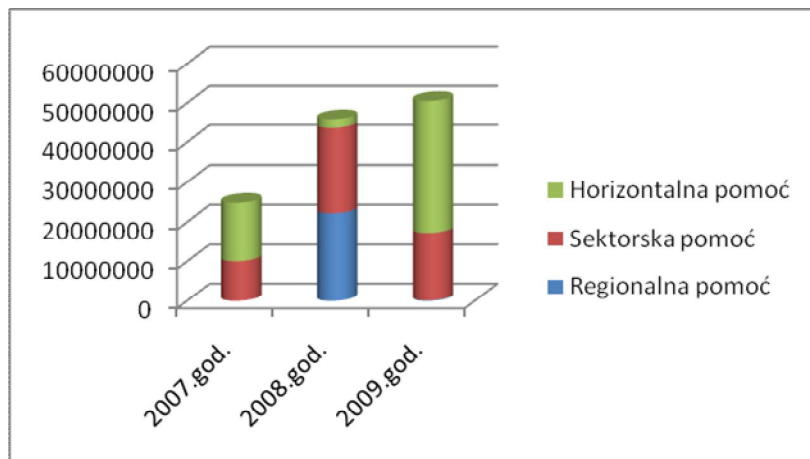
Tabela 3.

Iznosi u milionima eura

Kategorija	2007. god. iznos	Učešće%	2008. god. iznos	Učešće%	2009. god. iznos	Učešće%
1.Horizontalne pomoći	14,779	59,48	2,263	4,93	33,265	65,8
Zapošljavanje	0,063	0,43	1,135	50,11	1,056	3,17
Obuka	0	0	0	0	0	0
MSP	0,294	1,99	0,695	30,67	0,591	1,78
Zaštita životne sredine	0,018	0,12	0	0	0	0
Razvoj i istraživanje	0,005	0,03	0	0	0	0
Sanacija i restrukturiranje	0,684	4,63	0	0	31,302	94,1
Izvozne državne pomoći	0	0	0	0	0	0
Ostale pomoći	13,715	92,8	0,434	19,13	0,315 ⁷	0,95
2.Sektorske državne pomoći	10,068	40,52	21,390	46,60	17,147	33,92
Rudarstvo	0	0	0	0	0	0
Čelik	7,038	69,90	10,792	50,45	5,072	29,58
Saobraćaj	1,138	11,30	3,271	15,29	0	0
Poljoprivreda i ribarstvo	1,620	16,09	2,616	12,23	3,055	17,82
Kultura i informisanje	0,272	2,70	0,777	3,63	5,159	30,09
Brodogradnja	0	0	0,082	0,38	0	0
Finansijske usluge	0	0	2,775	12,97	3,86	22,51
Ostali sektori	0	0	1,077	5,05	0	0
3.Regionalna pomoć	0	0	22,243	48,47	0,141	0,28
Ukupno	24,847	100,00	45,896	100,00	50,553	100,00

⁷ Pomoći koje su dodijelile Prijestonica Cetinje i Opština Mojkovac.

Slika 2.

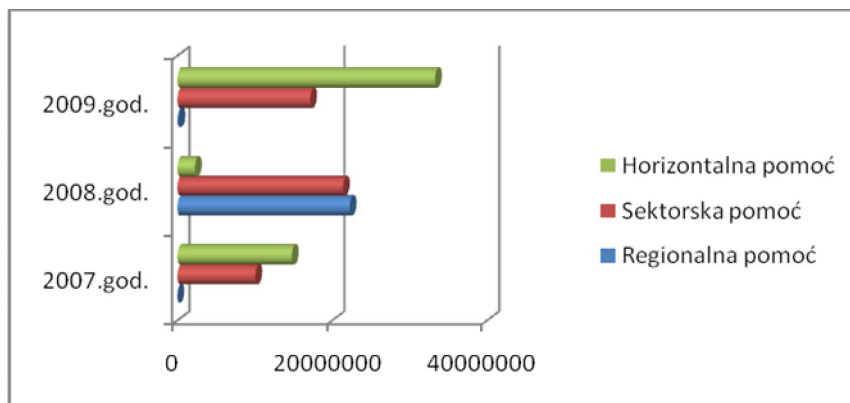

Podaci iskazani u Tabeli 3. i prikazani na Slici 2. o učešću pojedinih kategorija državne pomoći u ukupnom iznosu dodijeljene državne pomoći u Crnoj Gori, pokazuju da je u 2009. godini, u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći učešće horizontalne pomoći 65,8%, sektorske 33,92% i regionalne 0,28%.

U odnosu na 2008. godinu, u 2009. godini je značajno povećanje učešća horizontalnih u odnosu na sektorske i regionalne pomoći.

Struktura državne pomoći u Crnoj Gori u 2007, 2008. i 2009. godini

Slika 3.

2.3.1. Horizontalna državna pomoć

Horizontalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2007, 2008. i 2009. godini

Tabela 4.

Iznosi u hiljadama eura

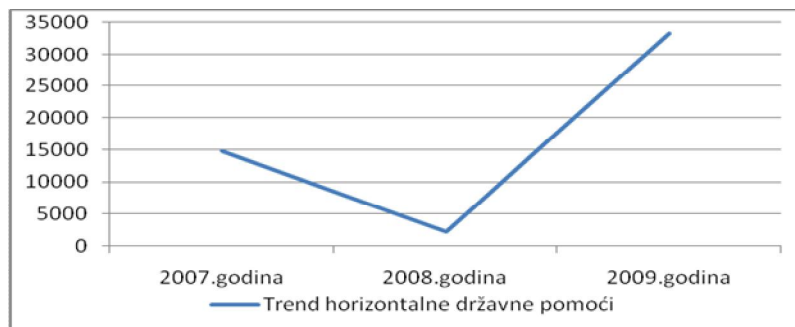
Vrsta horizontalne državne pomoći	2007. god.	2008. god.	2009. god.	Indeks 08/07	Indeks 09/08
Istraživanje i razvoj	5	0	0	-	-
Obuka	0	0	0	-	-
Zapošljavanje	63	1.134,825	1.055,807	1801,32	93,04
MSP	294	694,581	591,858	236,25	85,21
Zaštita životne sredine	18	0	0		
Sanacija i restrukturiranje	684	0	31.302,590	-	-
Izvozne državne pomoći	0	0		-	-
Ostale pomoći	13.715	433,901	315,335	3,16	72,72
Ukupno	14.779	2.263,307	33.265,590	15,31	1469,78

Trend horizontalne državne pomoći

Slika 4.

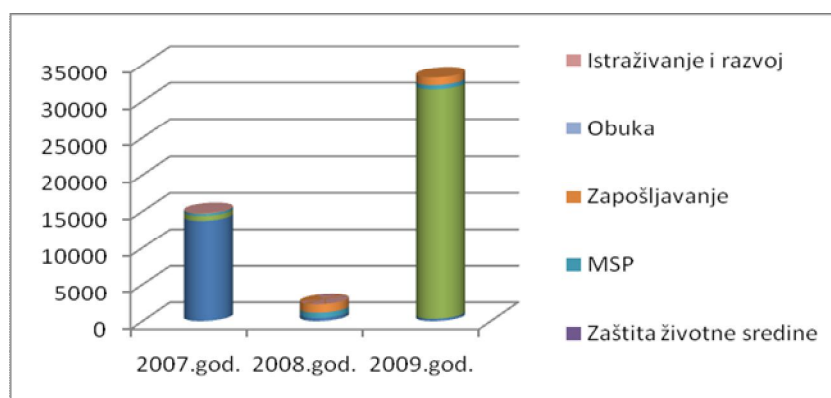
Iznos u milionima eura

Prema podacima iskazanim u Tabeli 4, horizontalna državna pomoć je u 2009. godini u odnosu na 2007. godinu povećana 125,09%, a u odnosu na 2008. godinu 1.369,98%.

Struktura horizontalne državne pomoći u 2007, 2008. i 2009. godini

Slika 5.

U izvještaju postoji kategorija *ostale pomoći*, koja podrazumijeva pomoći kojima namjena nije mogla biti ustanovljena.

U 2009. godini značajno je učešće državne pomoći dodijeljene za sanaciju i restrukturiranje privrednih društava. Na osnovu prijava Ministarstva ekonomije, Ministarstva poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede i Ministarstva kulture, sporta i medija državnu pomoć za sanaciju i restrukturiranje u 2009. godini dobilo je šest privrednih društava. Visok iznos ove pomoći uslovljen je svjetskom ekonomskom i finansijskom krizom i odražava napore za restrukturiranje crnogorske privrede.

2.3.1.1. Analiza efekata programa državne podrške i pomoći malim i srednjim preduzećima za 2008.godinu

Podsticaj državnih pomoći za razvoj malih i srednjih preduzeća, koji za krajnji efekat ima povećanje zapošljavanja i uvođenje novih tehnologija, smanjio se 14,84 %. Naime, praksa zemalja u tranziciji potvrdila je direktnu veza između aktivnosti malih i srednjih preduzeća, kao najdinamičnijeg elementa svake ekonomije, i rasta produktivnosti. Državna pomoć za mala i srednja preduzeća dodijeljena je u 2009. godini na osnovu dvije šeme i to:

- "Programa opštih uslova finansiranja podrške Fonda za 2009. godinu za preduzetnike, mala i srednja preduzeća", za koju je nosilac Fond za razvoj;
- "Program aktivnosti za stimulisanje preduzetništva", čiji je podnosilac Glavni grad Podgorica.

Aktivnim mjerama politike zapošljavanja stvorena je mogućnost za novo zapošljavanje (organizovanje dodatnog obrazovanja ili obuka, korišćenje slobodnih resursa preduzeća-poslovnog prostora, opreme, obezbeđivanje plasmana robe ili usluga). Za ovu namjenu dodijeljena državna pomoć u 2009. godini je manja 6,98% u odnosu na iznos dodijeljen u 2008. godini.

U 2009 godini je bila dodijeljena državna pomoć za te namjene na osnovu četiri šeme državnih pomoći, i to:

- "Program za državnu pomoć malim i srednjim preduzećima u 2008 godini" - Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- "Program za državnu pomoć malim i srednjim preduzećima u 2009. godini" - Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- "Grant šeme za refundaciju troškova" - Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća
- "Inovirani program za kontinuirano stimulisanje zapošljavanja i preduzetništva u Crnoj Gori" - Zavod za zapošljavanje.

Direkcija za razvoj malih i srednjih preduzeća napravila je analizu efekata dodijeljenih državnih pomoći po gore pomenutim šemama. Iz analize proizlazi da su za oba programa (za 2008. i 2009. godinu) odobrili 116 projekata čime je planirano otvaranje 791 novog radnog mjesta. Na osnovu grant šeme odobreno je 40 projekata. Krediti su odobreni u djelatnostima: turizam i ugostiteljstvo, usluge, proizvodnja, prerada, drvoprerada, zdravstvo i građevinarstvo. Sa regionalnog aspekta najviše sredstava je oprijedjeljeno za centralni region, zatim sjeverni region i južni region. U tabeli koja slijedi dat je prikaz otvorenih radnih mjesta u 2008. po opštinama, a na osnovu navedenih programa.

PROGRAM DRŽAVNE PODRŠKE I POMOĆI MALIM I SREDNJIM PREDUZEĆIMA ZA 2008.GODINU⁷

Sjeverna regija	Broj kredita	Vrijednost odobrenih zahtjeva	Broj novih radnih mjesta
Andrijevica	1	21.000,00	4
Berane	12	450.940,00	47
Bijelo Polje	10	279.039,50	52
Kolašin	1	16.200,00	4
Mojkovac	5	231.000,00	27
Plav	3	65.000,00	24
Pljevlja	6	169.500,00	44
Plužine	1	24.500,40	8
Rožaje	3	95.000,00	18
Šavnik	0	0,00	0
Žabljak	6	226.000,00	54
Ukupno	48	1.578.179,90	282
Centralna regija			
Cetinje	11	434.330,60	53
Danilovgrad	2	111.000,00	9
Nikšić	11	383.700,00	64
Podgorica	26	1.231.284,81	198
Ukupno	50	2.160.315,41	324
Južna regija			
Bar	0	0,00	0
Budva	3	172.500,00	15
Herceg Novi	1	75.000,00	7
Kotor	1	50.000,00	5
Tivat	0	0,00	0
Ulcinj	0	0,00	0
Ukupno	5	297.500,00	27
UKUPNO	103	4.035.995,31	633

⁷ Podaci dobijeni od Direkcije za razvoj malih i srednjih preduzeća

Osnovni indikator dostignutog višeg stepena razvoja se ogleda u usmeravanju javnih sredstava u istraživanje i razvoj, programe zaštite životne sredine, uštede energije i povećanje korišćenja alternativnih i obnovljivih izvora energije. Za tu namjenu u 2009. godini, a na osnovu informacije resornih ministarstava, nije bilo dodijeljenih državnih pomoći.

2.3.2. Sektorska državna pomoć

Sektorska državna pomoć u Crnoj Gori u 2007. 2008. i 2009. godini

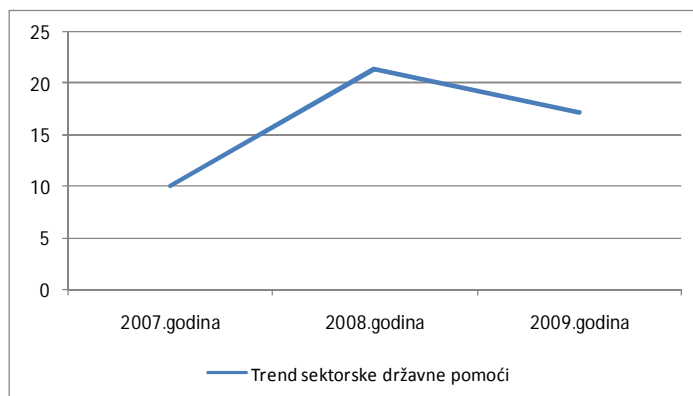
Tabela 5.

Iznosi u milionima eura

Sektor	2007. god.	2008. god.	2009. god.	Index 08/07	Index 09/08
Rudarstvo	0	0	0	-	-
Čelik	7,038	10,792	5,072	153,3	47,00
Saobraćaj	1,138	3,271	0	287,35	-
Poljoprivreda i ribarstvo	1,620	2,616	3,055	161,48	116,78
Brodogradnja	0	0,082	0	-	-
Kultura i informisanje	0,272	0,777	5,159	285,82	663,96
Finansijske usluge	0	2,775	3,860	-	139,10
Ostali sektori	0	1,077	0	-	-
Ukupno	10, 068	21,390	17,146	212,46	80,16

Trend sektorske državne pomoći

Slika 6.

Apsolutni iznos dodijeljene sektorske državne pomoći u 2009. godini je 19,84% manji u odnosu na 2008. godinu, a 70,31% veći u odnosu na 2007. godinu.

Državna pomoć industriji čelika (Željezara Nikšić) dodijeljena je na osnovu Ugovora o realizaciji subvencije. Navedeni Ugovor zaključen je 28. decembra 2007.godine, prije potpisivanja SSP-a, i predstavlja postojeću državnu pomoć.

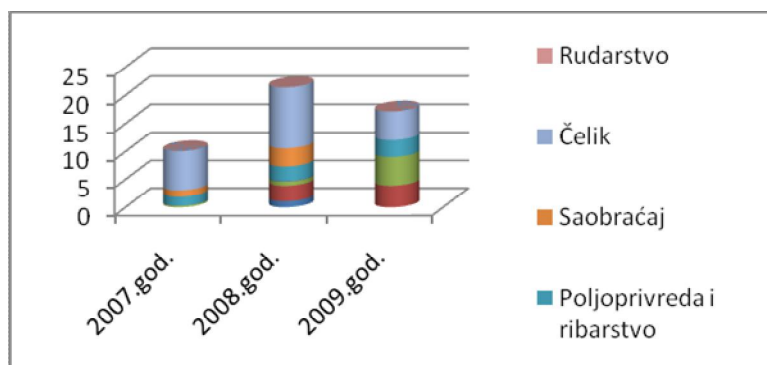
Državna pomoć u sektoru finansijskih usluga je dodijeljena na osnovu dvije šeme, i to:

- "Program otklanjanja štetnih uticaja i zaštite bankarskog sektora od posljedica svjetske ekonomske krize i očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti"; i
- "Garancijske i kreditne šeme".

Podnosilac obje šeme je Ministarstvo finansija.

Struktura sektorske državne pomoći u Crnoj Gori u 2007. 2008 i 2009.g.

Slika 7.

2.3.3. Regionalna državna pomoć

Regionalna državna pomoć se dodjeljuje u cilju podsticanja razvoja manje razvijenih, odnosno nerazvijenih područja i usmjerena je na ublažavanje strukturnih problema i regionalne neravnomyjernosti u razvoju. Ova kategorija državne pomoći podrazumijeva mjere koje podstiču ekonomsku aktivnost, sa ciljem smanjenja ekonomskih, prirodnih, socijalnih i drugih razlika u tim područjima.

U 2009. godini regionalna pomoć dodijeljena je u visini od 141.068,04 eura. Regionalna državna pomoć je dodijeljena na osnovu:

- "Programa aktivnosti na stimulisanju razvoja proizvodnje u poljoprivredi, razvoj turizma i zapošljavanja u 2008. godini opštine Bijelo Polje za nezaposlene, poljoprivrednike i sitne preduzetnike", za koji je podnosilac Opština Bijelo Polje i
- "Programa pomoći Nikšićkom mlinu", za koji je podnosilac Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede.

Regionalna državna pomoć u Crnoj Gori u 2007, 2008. i 2009. godini

Tabela 6.

Iznosi u milionima eura

Pokazatelj	2007. god.	2008. god.	2009. god.	Indeks 08/07	Indeks 09/08
Regionalna državna pomoć	0	22,243	0,141	-	0,63

Izrada regionalnih mapa, neophodnih za dodjelu državne pomoći po standardima Nomenklature teritorijalnih jedinica za statističke potrebe (NUTS II), omogućiće primjenu kriterijuma Evropske unije za pravilno usmjeravanje sredstava namijenjenih regionalnom razvoju.

2.4. Vrste (instrumenti) dodjele državne pomoći

Državna pomoć dodijeljena iz javnih sredstava, a u zavisnosti od vrste (instrumenta) dodjele, prikazuje se kao stvarni ili potencijalni javni rashod, ili utiče na manje ostvarenje javnih prihoda.

Suština svake dodijeljene državne pomoći je da predstavlja korist za primaoca državne pomoći i da se ta korist mjeri u odnosu na konkurente, kojima nije dodijeljena državna pomoć. Međutim, krajnja finansijska korist za primaoca, koja je sadržana u nominalnoj vrijednosti dodijeljene državne pomoći, u velikoj mjeri zavisi od vrste (instrumenta) dodjele.

U 2009. godini, državna pomoć u Crnoj Gori je dodjeljivana kao:

- subvencije;
- poreske olakšice (otpisi i odlaganje);
- povoljni zajmovi (kredit); i
- garancije.

Primjena metodologije u izradi ovog Izvještaja i načina (metodologija) obračuna visine državne pomoći po pojedinim vrstama (instrumentima) i metodologija opredjeljivanja kategorija državne pomoći su razlog što se, u nastavku ovog Izvještaja, daje pregled vrsta (instrumenata) dodjele državne pomoći za 2009. godinu.

Ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2009. godini prema vrstama (instrumentima) dodjele

Tabela 7.
Iznosi u milionima eura

Kategorija državne pomoći	A1	A2	B1	C1	C2	D	Ukupno
1.Horizontalna državna pomoć	15,396	1,196	4,801	1,761	0	10,112	33,266
Obuka	0	0	0	0	0	0	0
Zapošljavanje	0,109	0	0	0,947	0	0	1,056
MSP	0	0	0	0,592		0	0,592
Sanacija i restrukturiranje	15,000	1,194	4,801	0,222	0	10,085	31,302
Zaštita životne sredine	0	0	0	0	0	0	0
Istraživanje i razvoj	0	0	0	0	0	0	0
Ostale pomoći	0,287	0,002	0	0	0	0,027 ⁸	0,316
2.Sektorska državna pomoć	13,196	0	0	0	0	3,950	17,146
Rudarstvo	0	0	0	0	0	0	0
Čelik	4,982	0	0	0	0	0,090	5,072
Saobraćaj	0	0	0	0	0	0	0
Poljoprivreda i ribarstvo	3,055		0	0	0	0	3,055
Kultura i informisanje	5,159	0	0	0	0	0	5,159
Brodogradnja	0	0	0	0	0	0	0
Finansijske usluge	0	0	0		0	3,86	3,86
Ostali sektori	0		0	0	0	0	
3.Regionalna državna pomoć	0	0,138	0	0,003	0	0	0,141
Ukupno	28,592	1,334	4,801	1,764	0	14,062	50,553

Za državne pomoći gdje su davaoci dostavili podatke za povoljnije kredite i državne garancije, realne vrijednosti ekvivalenta subvencije, u smislu razlike između dodijeljene i referentne kamatne stope (po podacima CBCG), uzeta je ta vrijednost. Kod garancija gdje se nije mogao izračunati ekvivalent subvencije, kao vrijednost garancije uzet je ekvivalent subvencije od 10%.

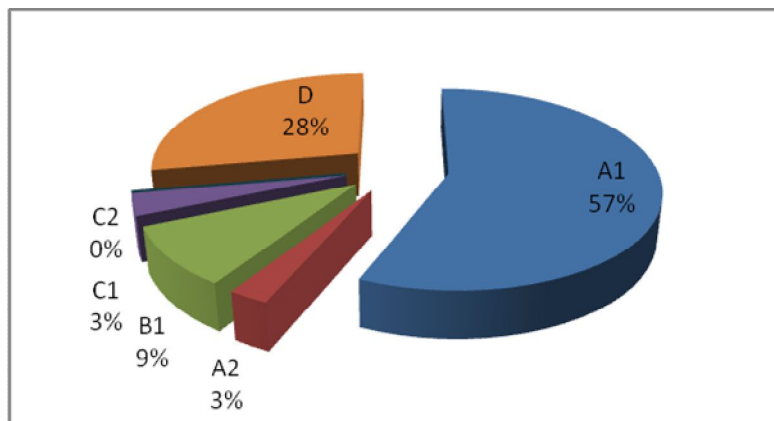
U tabeli 7 prikazana je ukupno dodijeljena državna pomoć u Crnoj Gori u 2009. godini po vrsti (instrumentima) dodjele.

⁸ Pomoć dodijeljena od strane Prijestonice Cetinje

Tabela prikazuje da je najviše bila korišćena vrsta (instrument) A1 (budžetske podrške i pomoći: donacije, subvencije kamate, otpis duga i umanjeni iznosi prilikom prinudnih poravnjanja), a slijedi vrsta (instrument) D (garancije).

Struktura instrumenata dodjele državne pomoći u Crnoj Gori u 2009. godini

Slika 7.

- A1 - donacije, subvencije kamate, otpis duga;
- A2 - poreske olakšice i socijalna davanja (otpis, odlaganje plaćanja poreza i doprinosa);
- B1 učešće u udjelu u kapitalu, uključujući konverziju duga u akcijski kapital;
- C1 - zajmovi sa kamatnim stopama nižim od kamatne stope na finansijskom tržištu i zajmovi privrednim društvima u poteškoćama;
- C2 - ostale mjere
- D – garancije

3. REZIME

U izradi Izvještaja za 2009. godinu korišćena je metodologija koja je propisana od strane Evropske komisije u oblasti izvještavanja o državnoj pomoći. Primjena ove metodologije je bila moguća s obzirom da postoji zakonski okvir u oblasti kontrole državne pomoći - Zakon o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG", br. 74/09).

U 2009. godini u Crnoj Gori je dodijeljena državna pomoć u ukupnom iznosu od 50.553.187,99 eura, što, u odnosu na ukupno dodijeljenu državnu pomoć u 2008. godini, koja je iznosila 45.895.844,00 eura, predstavlja povećanje od 10,15%, a u odnosu na 2007. godinu (iznos pomoći bio 24 847 000,00 miliona eura) predstavlja povećanje od 103,46% . Neprijavljene državne pomoći u 2009. godini iznose 5.567.426,15 eura, što predstavlja 11,01% ukupno dodijeljenih državnih pomoći.

Svjetska ekonomska i finansijska kriza odrazila se i na crnogorsku ekonomiju i uslovlila povećan broj prijave državne pomoći za restrukturiranje privrednih društava, što je za posljedicu imalo povećanje apsolutnog iznosa državne pomoći.

U 2009. godini je dodijeljena **horizontalna državna pomoć** u apsolutnom iznosu od 33.265.591,25 eura što u odnosu na 2008. godinu predstavlja povećanje 1.369,98 % , a u odnosu na 2007. godinu povećanje 125,09%. Učešće ove kategorije u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2009. godini je povećano na 65,8%. Poređenja radi, učešće horizontalne državne pomoći u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2008. godini iznosilo je 4,93%, a u 2007. godini 59,48%.

Sektorska državna pomoć u 2009. godini je dodijeljena u apsolutnom iznosu od 17.146.528,43 eura i ista je manja u odnosu na 2008. godinu 19,84%, dok je u odnosu na 2007. godinu veća 70,31%. Sektor čelika i sektor kulture i informisanja su najzastupljeniji kod dodjele ove kategorije državne pomoći. Učešće sektorske državne pomoći u ukupno dodijeljenoj državnoj pomoći u 2009. godini iznosi 33,92%.

U 2009. godini je dodijeljena **regionalna državna pomoć** u apsolutnom iznosu 141.068,04 eura, što predstavlja svega 0,28% cijelokupno dodijeljene državne pomoći. U 2008. godini regionalna pomoć je bila dodijeljena u iznosu od 22.242.518,00 eura, što je predstavljalo 48,47% ukupno dodijeljene državne pomoći. U 2007. godini nije bila dodjeljivana ova kategorija državne pomoći.

Osnovne karakteristike dodijeljene državne pomoći u 2009. godini ogledaju se, prije svega, u:

- značajnom povećanju dodijeljene državne pomoći za sanaciju i restrukturiranje, koja u sklopu horizontalnih državnih pomoći u najvećoj mjeru narušava ili prijeti da naruši konkurenciju na tržištu; i
- značajnom smanjenju „dobrih“ državnih pomoći koje u najmanjoj mjeri izazivaju poremećaj konkurencije na tržištu i znače podsticaj za razvitak i napredak ekonomije tj. pomoći za zapošljavanje i pomoći za mala i srednja preduzeća. U 2009. godini primjetna je potpuna odsutnost državnog podsticaja za razvoj i istraživanje, za zaštitu životne sredine i za obuku.

Izveštaj za 2009. godinu obuhvata i podatke o dodijeljenoj državnoj pomoći u sektoru poljoprivrede iako se ova oblast ne prati posebno u skladu sa Zakonom o kontroli državne pomoći, odnosno u skladu sa obavezama iz SSP-a.